

Spolupráce pediatrie a rané péče přináší benefity dětem s vážným hendikepem

Mgr. Lucie Bartusková, Mgr. Kristina Mezníková, Bc. Vladimíra Salvetová

Společnost pro ranou péči, pobočka Ostrava

Při péči o dítě s vážným zdravotním hendikepem je velmi důležitá interdisciplinární spolupráce. U dětí raného věku se jako velmi účinná ukazuje spolupráce pediatriů s pracovníky sociální služby rané péče a s dalšími odborníky. Včasná zahájení podpory vývoje dítěte a podpory jeho rodiny přináší významné benefity jak dítěti, tak jeho rodičům.

Klíčová slova: dítě s postižením, pediatrie, raná péče, interdisciplinární spolupráce, včasná podpora, včasná intervence.

The cooperation between paediatrics and early intervention program brings benefits to children with severe disabilities

Interdisciplinary cooperation is very important when caring for a child with a severe disability. For early children, the cooperation of paediatricians with early childhood care workers and other professionals is proving to be very effective. Early start of support for the child's development and support for his family brings benefits to both the child and his parents.

Key words: child with disability, pediatrics, early intervention, interdisciplinary cooperation, early support.

Úvod

Péče o dítě dlouhodobě nemocné nebo o dítě s vážným hendikepem je náročná nejen pro rodiče dítěte, ale přináší četné výzvy také odborníkům, kteří jsou do ní zapojeni. Význam mezioborové spolupráce při péči o dítě s postižením je dnes již nesporný. Interdisciplinární spolupráce umožňuje nahlížet potíže dítěte či rodiny z pohledu různých specialistů a koordinovat léčebné postupy i péči o rodinu dítěte, případně se vyvarovat duplicit v oblasti služeb podporujících rodinu, především ale nabízí komplexní, holistický přístup k řešení potíží dítěte zahrnující i podporu pečujících osob. U dětí raného věku se jako velmi efektivní jeví zejména spolupráce pediatriů s pracovníky rané péče a dalšími odborníky.

Služba raná péče je definována zákonem o sociálních službách jako „terénní služba, popřípadě doplněná ambulantní formou služby,

poskytovaná dítěti a rodičům dítěte ve věku do 7 let, které je zdravotně postižené, nebo jehož vývoj je ohrožen v důsledku nepříznivého zdravotního stavu. Služba je zaměřena na podporu rodiny a podporu vývoje dítěte s ohledem na jeho specifické potřeby“ (1). Raná péče je rodinám poskytována zdarma. Jedná se o službu převážně terénní, kdy pracovníci rané péče dojíždějí za dítětem a jeho rodiči přímo domů a v bezpečném prostředí poskytují rodině potřebnou pomoc a podporu. Poskytovatelé rané péče se zaměřují na různý typ hendikepu dítěte, někteří se specializují na podporu dětí se zrakovým postižením, jiní na děti s postižením sluchu, s tělesným či mentálním hendikepem, na děti s poruchou autistického spektra, na děti s nervosvalovým onemocněním.

Raný věk jako okno možností

Praxe potvrzuje důležitost včasné podpory vývoje dítěte, tedy již v nejranějším věku dítěte. Zásadní roli ve vývoji dítěte hrají první

tři roky života. Právě v období do tří let jsou kompenzační možnosti mozku tak obrovské, že umožňují nejlépe rozvinout náhradní mechanismy i u těch dětí, které mají v některé oblasti vývoje vážný hendikep. Přestože mozek je schopen vytvářet nová nervová spojení po celý život, člověk se nejrychleji rozvíjí a nejlépe přizpůsobuje změnám v raném dětství (2). Manfred Pretis o průběhu prvního tisíce dní života dítěte hovoří jako o „okně možností“. „Mozek malých dětí se vyvíjí. Domníváme se, že je v průběhu prvních 1 000 dní „nejvnímavější“. Proto se jeví jako smysluplné a logické, nabídneme-li v tomto „okně možností“ (window of opportunity) jako kompenzaci jiné vhodné potenciální prostředí podporující také učení především těm dětem, jejichž schopnosti samoorganizace jsou sníženy v důsledku málo podnětného prostředí nebo různých omezení učebních procesů“ (3). V souvislosti s tím se jeví včasná spolupráce pediatriů s pracovníky rané péče jako zcela klíčová.